

"הישן יתחדש והחדש יתקדש..." אגרות ראי"ה, א, קס"ד

דילמות בעולם הווירטואלי

על אתגרים בעולם הווירטואלי

רציונל

רשת האינטרנט, התופסת מקום מרכזי בחייו של האדם המודרני, מעוררת סוגיות ערכיות חדשות בתכיפות הולכת וגוברת, ויוצרת מצבים שפוסקי הלכה, מנהיגי ציבור, מחנכים והוגי דעות נדרשים לתת להם מענה במהירות רבה.

העיקרון "הכל בקודש" אותו טבע הראי"ה עשוי לשמש בבחינת הנהגה כללית לכל דילמה ערכית שעתידה לצוץ.

התרבות הכללית והמסורת היהודית – עולות בקנה אחד, ובדיאלוג הערכי ביניהם תיווצר יהדות ארץ-ישראלית ישנה-חדשה, אשר בה, כאמירתו הידועה של הראי"ה: "הישן יתחדש והחדש יתקדש, ויחדיו יהיו לאבוקות אורים על ציון", אגרות ראי"ה, א, קס"ד.

משנתו של הראי"ה סוללת דרך לכלל הציבור, בתוך העולם המודרני, בתהליך מסורתי ומהפכני במגמה של התעלות מוסרית ורוחנית כי "שערי החידוש לא ננעלים לעולם" (אורות – מאמר "הזרעונים").

מעובד מתוך מאמר "על הרב קוק ודיאלוג ערכי כולל", ראובן גרבר, <http://www.tzavpius.org.il>

מטרות

1. להציג בפני המשתתפים דילמות ערכיות חדשות מתוך עולם המסכים.
2. לאפשר למשתתפים להכיר את המציאות הווירטואלית המורכבת.
3. להציע התייחסות ערכית כוללת למציאות המודרנית בכלל, ולמציאות הווירטואלית בפרט - "הכל בקודש"

עזרים

נספח מספר 1: שבעה זוגות של כרטיסי אירוע, עותק יחיד מכל כרטיס

קהל יעד

ז'–י"ב

משך ההפעלה

60 דקות

שלב א': קבוצתי, מתלבטים ברצינות (15 דקות)

שלב ב': מליאה, "אנחנו מצביעים" (35 דקות)

שלב ג': מליאה, "הכל בקודש" (10 דקות)

מהלך ההפעלה

שלב א: קבוצתי, "מתלבטים ברצינות"

1. המנחה ייחלק את המשתתפים לשבע קבוצות כמספר האירועים (מומלץ לבחור את האירועים המתאימים לקבוצה, ולהוסיף אירועים אחרים על פי הצורך).
2. המנחה ייתן לכל קבוצה שני כרטיסי אירוע, ויבקש מחברי הקבוצה לגבש נימוקים בעד ונימוקים נגד ביחס לדילמה המוצגת, ולפעול על פי ההנחיות בדפי האירוע.

שלב ב: מליאה, "אנחנו מצביעים"

- הערה: הפעילות שלהלן חוזרת שבע פעמים עבור כל אחד מן האירועים.
1. המנחה מקריא דילמה.
 2. שני נציגים מכל קבוצה נושאים נאום בעד הסוגיה שהוצגה ונאום נגדה.
 3. לאחר שמיעת כל "זוג" נואמים (בעד או נגד הצדקת התנהגות הגיבור שבאירוע) עורכים הצבעה ובוחרים באפשרות זו או אחרת.
 4. בעקבות ההצבעה המנחה עורך דיון במליאה ושואל שאלות הבהרה.
 5. המשתתפים מתבקשים להעריך מחדש את עמדותיהם, כגון: האם שמעתם נימוק חדש אשר לא חשבתם עליו? האם שיניתם את עמדתכם בנושא?

שלב ג: מליאה, "הכל בקודש"

- הדילמות הווירטואליות החדשות שהוצגו בפעילות מעוררות דילמה ערכית מורכבת: פתיחות לעומת הסתגרות
- הראי"ה טבע ביטוי "הישן יתחדש והחדש יתקדש..." אגרות ראי"ה, א, קס"ד
- נסחו המלצה כללית ו/או הנחיות מעשיות ברוח דבריו של הראי"ה ביחס לדילמות שהועלו בפעילות זו.
- מומלץ לרשום ציטוט זה על הלוח.

שאלה למחשבה:

מה אתם, כבני נוער, יכולים לתרום לקידום המודעות לסכנות שהוצגו בפעילות?

נספח 1

כרטיסי אירוע

אירוע מס' 1 'א'

כבר כמה זמן שההורים של אייל לוחצים עליו לאשר אותם כחברים שלו בפייסבוק. אייל לא מעוניין שההורים שלו יראו מי החברים שלו ומה קורה אצלו בפייסבוק. לכן, אייל מחליט לפתוח פייסבוק נוסף, שבו יאשר חברות להורים שלו ולשאר הקרובים במשפחה, ואת הפעילות האמיתית להמשיך ולנהל בפייסבוק המקורי.

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים להצדקת ההתנהגות של אייל. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 1 'ב'

כבר כמה זמן שההורים של אייל לוחצים עליו לאשר אותם כחברים שלו בפייסבוק. אייל לא מעוניין שההורים שלו יראו מי החברים שלו ומה קורה אצלו בפייסבוק. לכן, אייל מחליט לפתוח פייסבוק נוסף, שבו יאשר חברות להורים שלו ולשאר הקרובים במשפחה, ואת הפעילות האמיתית להמשיך ולנהל בפייסבוק המקורי.

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים ששוללים את ההתנהגות של אייל. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 2 א':

מתחילת השנה גלית מרגיזה את כל החברים בכיתה. מישהו הקים קבוצה בפייסבוק שנקראת: "גם אני חושב/ת שגלית היא הילדה הכי מרגיזה בכיתה, ואני מוחק/ת אותה מהפייסבוק ולא אדבר איתה יותר לעולם". נעמה קיבלה קישור לקבוצה ומיד עשתה "like".

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים להצדקת ההתנהגות של נעמה. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 2 ב':

מתחילת השנה גלית מרגיזה את כל החברים בכיתה. מישהו הקים קבוצה בפייסבוק שנקראת: "גם אני חושב/ת שגלית היא הילדה הכי מרגיזה בכיתה, ואני מוחק/ת אותה מהפייסבוק ולא אדבר איתה יותר לעולם". נעמה קיבלה קישור לקבוצה ומיד עשתה "like".

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים ששוללים את ההתנהגות של נעמה. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 3 א'

דן חיכה כבר הרבה זמן לסרט החדש של הארי פוטר. כמה שבועות אחרי שהסרט יצא להקרנה הוא מצא באינטרנט קישור שמאפשר להוריד את הסרט עם התרגום והוריד אותו.

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים להצדקת ההתנהגות של דן. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 3 ב'

דן חיכה כבר הרבה זמן לסרט החדש של הארי פוטר. כמה שבועות אחרי שהסרט יצא להקרנה הוא מצא באינטרנט קישור שמאפשר להוריד את הסרט עם התרגום והוריד אותו.

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים ששוללים את ההתנהגות של דן. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 4 א'

שיר צריכה להכין לקראת מחר עבודה בהיסטוריה. היא נכנסת לאינטרנט לאתר עבודות, מורידה קובץ עם עבודה מתאימה, מוסיפה את שמה ומגישה למורה.

← **המשימה:**

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים להצדקת ההתנהגות של שיר. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 4 ב'

שיר צריכה להכין לקראת מחר עבודה בהיסטוריה. היא נכנסת לאינטרנט לאתר עבודות, מורידה קובץ עם עבודה מתאימה, מוסיפה את שמה ומגישה למורה.

← **המשימה:**

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים ששוללים את ההתנהגות של שיר. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם..

אירוע מס' 5 א':

לפני זמן לא רב ההורים של עודד התקינו מנגנון חסימת אתרים על המחשב הביתי. בעקבות החסימה נחסמו אתרים רבים: משחקים, ספורט, סרטים ופייסבוק. הדבר מאוד תסכל את עודד והוא חיפש ומצא באינטרנט תוכנה לפריצת חסימה, ופרץ את החסימה. היום, עודד גולש בכל האתרים ללא חסימה, מבלי שאף אחד ידע.

← המשימה:

- אילו ערכים מתנגשים באירוע?
- עליכם להעלות נימוקים להצדקת התנהגותו של עודד. בחרו אחד מחברי הקבוצה שיציג את שעלה בקבוצתכם במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם בדבריו.

אירוע מס' 5 ב':

לפני זמן לא רב ההורים של עודד התקינו מנגנון חסימת אתרים על המחשב הביתי. בעקבות החסימה נחסמו אתרים רבים: משחקים, ספורט, סרטים ופייסבוק. הדבר מאוד תסכל את עודד והוא חיפש ומצא באינטרנט תוכנה לפריצת חסימה, ופרץ את החסימה. היום, עודד גולש בכל האתרים ללא חסימה, מבלי שאף אחד ידע.

← המשימה:

- אילו ערכים מתנגשים באירוע?
- עליכם להעלות נימוקים השוללים את התנהגותו של עודד. בחרו אחד מחברי הקבוצה שיציג את שעלה בקבוצתכם במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם בדבריו.

אירוע מס' א6:

מייל שהתקבל במערכת:

שמי מירב. אני לומדת בתיכון בכתה י'. אחי הקטן לומד בכתה ו'. הוא וחבריו משחקים במחשב בחדרו. כל פעם שאני מתקרבת אליהם, הם סוגרים "חלון" ומנסים להסתיר את המסך. נדמה לי שהם צופים בסרטים ותמונות שלא מתאימים לגילם. האם כדאי לי לשוחח איתו ולהסביר לו למה זה לא כדאי?

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים בעד שיחה של מירב עם אחיה הצעיר. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' ב6:

מייל שהתקבל במערכת:

שמי מירב. אני לומדת בתיכון בכתה י'. אחי הקטן לומד בכתה ו'. הוא וחבריו משחקים במחשב בחדרו. כל פעם שאני מתקרבת אליהם, הם סוגרים "חלון" ומנסים להסתיר את המסך. נדמה לי שהם צופים בסרטים ותמונות שלא מתאימים לגילם. האם כדאי לי לשוחח איתו ולהסביר לו למה זה לא כדאי?

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים נגד שיחה של מירב עם אחיה הצעיר. עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 7א':

מייל שהתקבל במערכת:

שמי יפעת. אני לומדת בתיכון בדרום הארץ. בשבוע שעבר גלשתי באינטרנט על מנת להכין עבודה בנושא אורח חיים בריא. פתאום קפצו לי פרסומות ובהן תמונות מביכות מאד של בחורות, וכן תמונות עם אלימות קשה.

התמונות ממש לא עוזבות אותי...

מאז לא נכנסתי לאינטרנט. אני בחרדה שמא התמונות האלה יקפצו לי שוב ויביכו אותי....

האם כדאי לי להפסיק לגלוש באינטרנט בכלל?

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים בעד הפסקה של גלישה באינטרנט.

עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.

אירוע מס' 7ב':

מייל שהתקבל במערכת:

שמי יפעת. אני לומדת בתיכון בדרום הארץ. בשבוע שעבר גלשתי באינטרנט על מנת להכין עבודה בנושא אורח חיים בריא. פתאום קפצו לי פרסומות ובהן תמונות מביכות מאד של בחורות, וכן תמונות עם אלימות קשה.

התמונות ממש לא עוזבות אותי...

מאז לא נכנסתי לאינטרנט. אני בחרדה שמא התמונות האלה יקפצו לי שוב ויביכו אותי....

האם כדאי לי להפסיק לגלוש באינטרנט בכלל?

← המשימה:

עליכם לחבר נאום של 2-3 דקות, ובו להעלות נימוקים נגד הפסקה של גלישה באינטרנט.

עליכם לבחור אחד מחברי הקבוצה שיישא את הנאום במליאה ותפקידו יהיה לשכנע את כולם.